

“Slapeloze nachten”

12 november 2015

“De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.”

Heeft u enig idee waar dit staat? Nee? Dit is artikel 21 van onze Grondwet. Dezelfde Grondwet die ons garandeert dat we allemaal dezelfde rechten hebben en waarin één artikel verderop (artikel 22) de zinsnede “De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.” staat. Ik neem het u niet kwalijk dat u deze artikelen niet uit uw blote hoofd kent. Zelfs onze volksvertegenwoordigers zijn ze kwijt.

De falende overheid

In deze blog geef ik aan dat onze overheden (landelijk, regionaal en lokaal) systematisch falen waar het gaat om windenergie en de effecten op de volksgezondheid. Door windturbines te dicht bij woningen te plaatsen en door geen of weinig aandacht te besteden aan de negatieve effecten daarvan op de mens, wordt het tegengestelde bereikt van hetgeen ooit in onze grondwet is bedoeld. En voordat u zich afvraagt wat mijn invalshoek is: ik sta volledig achter onze grondwettelijke principes. Ik ben geen klimaatscepticus en al zou ik dat zijn, dan zou het enkele feit dat ik schonere lucht in kan ademen, voor mij al reden genoeg zijn om van fossiele brandstof af te willen. Ik geef veel om het rentmeesterschap over onze aarde. Het is maar dat u het weet.

Windmolens veroorzaken slaapstoornissen

We weten al jaren dat windturbines, als ze in de nabijheid van woningen staan, gezondheidsklachten met zich meebrengen. De feiten liegen er niet om. Ons eigen RIVM concludeerde in 2009 dat bij de huidige geluidsnormen 17% van alle omwonenden binnenshuis geluidsoverlast zouden hebben en 8% in zulke ernstige mate, dat frequente slaapstoornis optreedt. Met een foutmarge van 50% schrijft het RIVM er nog bij, want heel veel was er nog niet bekend. Althans, dat vonden de onderzoekers van het RIVM toen, waarvan er overigens niet één een medische achtergrond heeft.

Slapeloze nachten door windpark Houten

Het Copernicus Instituut van de Universiteit Utrecht bracht eind oktober 2015 de resultaten van het onderzoek naar Windpark Houten van Eneco naar buiten, waarin alle omwonenden binnen 1 kilometer van de 3 windturbines zijn bestudeerd. Conclusie: van de 820 huishoudens heeft 33% geluidsoverlast en heeft 13% slaapproblemen. Een huishouden is volgens het CBS 2,2 Nederlander en dus liggen in Houten 235 mensen dagelijks wakker ($820 \cdot 13\% \cdot 2,2$). Dat is circa 80 mensen per windturbine.

Die 13% komt overigens aardig overeen met de 8% van het RIVM onderzoek, toch? Nou niet echt, want in Houten zijn zogenaamde maatwerkvoorschriften van kracht, waardoor veel minder geluid geproduceerd mag worden dan landelijk toegestaan. En dan nog liggen dus honderden mensen wakker van windturbines. Trekken we dat door naar de 2.000 windturbines die we er in Nederland op land bij willen plaatsen én rekenen we daarbij dat bij al die projecten de ruime norm geldt, dan kunnen we op de achterkant van een bierviltje uitrekenen hoeveel mensen dat treft. Zullen we het dik naar beneden afronden en houden op 150.000 mensen met slaapproblemen? Slaapproblemen veroorzaken nogal wat, bijvoorbeeld een verminderde arbeidsproductiviteit. Weet u dat de maatschappelijke kosten voor het bedrijfsleven als gevolg daarvan rond de €1.800,- per persoon per jaar is?

En intussen daalt onze collectieve levensvreugde, worden lokale gemeenschappen verscheurd, daalt het vertrouwen in de overheid volcontinu en worden de grondbeginselen van onze democratie aangetast door overheden zoals de Rijksoverheid, die zich steeds repressiever gedragen.

Buitenlandse bevindingen over slaapstoornissen

Nog even terug naar de vraag van bewijsvoering dat windturbines inderdaad slaapstoornissen veroorzaken. De studie van de Universiteit Utrecht staat niet alleen, er zijn vele onderzoeken in het buitenland die al heel lang iets vinden van de relatie tussen windturbinegeluid en slaapverstoring:

“Wind turbines produce sound that is capable of disturbing local residents and is reported to cause annoyance, sleep disturbance, and other health-related impacts”

“Based on our knowledge of the harmful effects of noise on children’s health and the growing body of evidence to suggest the potential harmful effects of industrial wind turbine noise, it is strongly urged that further studies be conducted on the impacts of industrial wind turbines on their health, as well as the health of those children’s parents, before forging ahead in siting industrial wind turbines.”

“Shortly after wind turbines began to be erected close to housing, complaints emerged of adverse health effects on health. Sleep disturbance was the main complaint. Such reports have been dismissed as being subjective and anecdotal, but experts contend that the quantity, consistency, and ubiquity of the complaints constitute epidemiological evidence of a strong link between wind turbine noise, ill health, and disruption of sleep.”

Dit zijn allen teksten uit zogenaamde ‘peer reviewed’ onderzoeken, dat wil zeggen dat er een kritische beoordeling van en door collega’s uit de eigen beroepsgroep (‘peers’) heeft plaats gevonden.

In Nederland is het kennelijk niet standaard om dit soort onderzoeken te onderwerpen aan een peer review. Noch de RIVM, noch de GGD liet dit doen. Dit past in het beeld van de laatste quote: dat de hier negatieve relatie tussen windturbines en gezondheid weggewuifd wordt als anekdotisch. Het onderzoek van de universiteit van Utrecht onderscheidt zich in ieder geval door een veel grotere groep mensen te onderzoeken dan de RIVM en de GGD deden. Dit levert daarmee veel representatiever en betrouwbaarder beeld op.

Recht doen aan de grondwet

Het lijkt mij zo voldoende betoogd dat we, als we recht willen doen aan onze medemens, maar zeer zeker ook aan de grondbeginselen van ons land, op een andere manier en met elkaar invulling moeten geven aan de energietransitie. Op zijn minst kunnen we voor windturbines nabij woningen concluderen dat als we vanuit voorzorg handelen, we onmiddellijk een veiligheidszone van enkele kilometers in moeten voeren. En nogmaals, ik ben geen klimaatscepticus, maar wie dit wegwuift en hier de ogen voor sluit, verdient vanaf heden de titel ‘gezondheidscepticus’.

Maurice E. Bakker BSc MBA
bestuurslid NLVOW

Bronnen:

- 1 Evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid
E. Verheijen, J. Jabben, E. Schreurs, T. Koeman, R. van Poll, B. du Pon
- 2 Universiteit Utrecht – Evaluatie Windpark Houten
R. Harmsen, F. van Rijnsoever & K. Broecks
- 3 Wind Turbine Acoustic Investigation - Infrasound and Low-Frequency Noise - A Case Study.
Stephen E. Ambrose, Robert W. Rand & Carmen M. E. Krogh
- 4 Penn State Researchers Show How Lost Sleep Leads to Lost Neurons
S. Vassey, Y. Zhu, G. Zhan, P. Fenik et al.
- 5 European Heart Journal - Late Nights Can Lead to Higher Risk of Strokes and Heart Attacks
F. Cappuccio, M. Miller
- 6 Insomnia with Short Sleep Duration and Mortality: The Penn State Cohort
A.N. Vgontzas, D. Liao, S. Pejovic, S. Calhoun, M. Karataraki et al.
- 7 The Economic Cost of Sleep Disorders
D.R. Hilman, A. Scott Murphy, R. Antic & L. Pezzullo
- 8 National Academies Press: Disorders and Sleep Deprivation: An Unmet Public Health Problem
H.R Colten et al.
- 9 The Cumulative Cost of Additional Wakefulness: Dose-Response Effects on Neurobehavioral Functions and Sleep
Physiology From Chronic Sleep Restriction and Total Sleep Deprivation
H.P.A. van Dongen, G. Maislin, J.M. Mulington & D.F. Dinges
- 10 Wind Turbine Acoustic Investigation - Infrasound and Low-Frequency Noise - A Case Study.
Stephen E. Ambrose, Robert W. Rand & Carmen M. E. Krogh
- 11 The Noise From Wind Turbines: Potential Adverse Impacts on Children's Well-Being
A.L. Bronzaft
- 12 British Medical Journal – Wind Turbine Noise
C.D. Hanning